

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
پوهنتون بغلان
معاونیت تحقیقات علمی

پالیسی اخلاقی تحقیق

بسم الله الرحمن الرحيم

ماده (۱):

مقدمه

نگارش مقاله و هر اثر علمی روی موضوعات بکر و جدید نیاز به داشتن دانش کافی دارد، اگر محققى بخواهد یک مقاله علمی با معیارهای پذیرفته شده درمجله‌های معتبر بنویسد، نیاز به تحقیقات ارزشمند و معیاری دارد. اما برخی از افراد تلاش می‌کند تا زحمات دیگران را بدون هیچ هزینه‌ی و به سادگی به دست آورند که اقدام به سرقت علمی می‌کند. سرقت علمی به این معنی است که از ایده‌ها، کلمات یا افکار شخص دیگری استفاده کنیم بدون اینکه به (Plagiarism) ادبی آن شخص ارجاع دهیم یا از وی برای این کار اجازه بگیریم. وقتی به نویسنده اصلی ارجاع می‌دهیم (با ذکر نام نویسنده، نام مقاله و مکان ارسال یا چاپ آن) یک منبع معرفی می‌شود.

ماده (۲):

معرفی انواع سرقت علمی و ادبی

۱- سرقت علمی و ادبی کامل

شدید ترین و مذموم ترین نوع سرقت علمی - ادبی است، که در آن محقق دست نوشته یا مطالعه‌ی را که شخص دیگری انجام داده است، به طور کامل می‌گیرد و آن را به نام خود نشر می‌کند، این کار برابر با دزدی مالکیت فکری و معنوی تلقی می‌شود.

۲- سرقت ادبی مبتنی بر منبع

ممکن است به دلیل استفاده از انواع مختلف منابع، سرقت علمی و ادبی رخ دهد. به عنوان مثال، هنگامی که یک محقق به منبعی اشاره دارد که نادرست است یا وجود ندارد، این یک استناد اشتباه است. همچنین هنگامی سرقت ادبی اتفاق می‌افتد که یک محقق از منبع ثانویه داده یا اطلاعات را استفاده میکند، اما منبع اصلی اطلاعات را ذکر می‌کند.

۳- سرقت علمی و ادبی ناشی از دست کاری داده‌ها

جعل و دست کاری داده و داده سازی نیز از اشکال مهم سرقت علمی و ادبی هستند. داده سازی به معنای تولید داده غیر واقعی و جعل داده‌ها شامل تغییر یا حذف داده برای ایجاد تصور غلط است.

۴- سرقت علمی و ادبی مستقیم

سرقت علمی و ادبی مستقیم وقتی اتفاق می‌افتد که نویسنده متن نویسنده دیگر را، بدون استفاده از علامت های نقل قول کپی کند، و آن را به عنوان متن خود معرفی و بازتاب دهد.

۵- سرقت علمی از جیب خود

این نوع سرقت علمی و ادبی هنگامی اتفاق می‌افتد که یک نویسنده از بخش های قابل توجهی از آثار منتشرشده قبلی خود را بدون ارجاع به آنها استفاده کند یا مقاله‌ای که قبلاً در یک ژورنال چاپ کرده یا در یک کنفرانس ارائه نموده را عیناً و یا با تغییرات جزئی برای ناشر یا کنفرانس دیگری ارسال کند.

۶- سرقت علمی بازنویسی شده – Plagiarism Paraphrasing

رایج ترین نوع سرقت علمی و ادبی است که شامل استفاده از نوشته شخص دیگری با برخی تغییرات جزئی در جملات و استفاده از آن تحت عنوان جدید است.

۷- نگارش نادرست – Inaccurate Authorship

نگارش نادرست یا انتشار غلط می‌تواند از دو طریق اتفاق بیفتد:

شکل اول، وقتی شخصی در نگارش یک نسخه کمک می‌کند، اما برای آن اعتبار علمی دریافت نمی‌کند.

شکل دوم، برعکس شکل اول است: وقتی فردی بدون مشارکت در کاری اعتبار می‌گیرد. این نوع سرقت علمی و ادبی هرکجا که اتفاق بیفتد، نقض قانون در تحقیقات است، همچنین ممکن است در صورت ویرایش یک نسخه، شخص دیگری مرتکب این شکل از سرقت علمی و ادبی شود. در این حالت، توصیه این است که در زمان انتشار به مشارکت کنندگان اذعان کنید، حتی اگر به عنوان نویسنده در این فهرست قرار نگرفته باشند، در قدردانی نام آنها را ذکر کنید.

۸- سرقت علمی و ادبی موزاییکی – Plagiarism Mosaic

تشخیص سرقت علمی و ادبی موزاییکی ممکن است دشوارتر باشد زیرا فرد، عبارات یا متن شخص دیگری را در تحقیقات خود درهم تنیده است. تغییر کلمات در حالی که هنوز از جملات آن منبع استفاده می‌کنید همان سرقت علمی و ادبی است که گویی هر کلمه‌ای کاپی شده و چسپیده است،

شما باید اطلاعات را به صورت متن جدید از دیدگاه خودتان بازنویسی کنید - و نهایتاً به منبع استناد خود اشاره کنید.

۹- سرقت علمی و ادبی ناخواسته - plagiarism Accidental

این نوع سرقت ادبی چه عمدی باشد و چه ناخواسته، هیچ بهانه‌ای برای سرقت علمی و ادبی وجود ندارد و پیامدهای آن غالباً یکسان است. با این حال، ممکن است گاهی به دلیل غفلت و اشتباه غیر عمدی اتفاق بیفتد که محقق ناخواسته دچار سرقت علمی و ادبی شود.

ماده (3):

چگونه از درصد تشابه یا سرقت ادبی در مقاله خود قبل از ارسال به مجله مطلع شویم؟

سعی کنید حتماً قبل از ارسال مقاله خود به ژورنال، ابتدا از سرقت علمی اطمینان حاصل شود و سپس مقاله را برای چاپ ارسال کنید. برای تشخیص سرقت علمی در مقالات دو راه وجود دارد که یا باید از مؤسسات و کارشناسان حرفه‌ای کمک بگیرید و یا به نرم افزارها و سایت‌های موجود اعتماد کنید. از جمله ابزارهای بسیار معتبر می‌توان به چند نمونه از سایت‌ها و نرم افزارهای معتبر اشاره کرد:

Ithenticate – 1

Turnitin – 2

Write Check – 3

Grammarly -4

Copyleaks -5

Plagiarism Check -6

Plagiarisma -7

DupliCheker -8

PlagScan -9

PlagTracker -10

Copy escape -11

UniCheck-12

ماده (4):

عواقب سرقت علمی

در صورت اثبات سرقت علمی و ادبی و مشهود بودن آن، طبق اصول و موازین اکادمیک با متخلف برخورد می‌گردد.

ماده (۵):

نکات مهم در امر نوشتن آثار علمی - تحقیقی.

۱. رعایت اصل امانت داری در فعالیت‌های تحقیقی و کار مروری.
۲. رعایت بی‌طرفی ارزشی.
۳. رعایت ارزش‌های اسلامی و موازین اخلاق اکادمیک.
۴. استناد دهی واقع‌بینانه.
۵. از نقل قول‌ها درست و به‌جا استفاده شود.
۶. صداقت در گفتار و نوشتار نویسنده باید ملموس باشد.
۷. رونوشت‌برداری، چسپاندن (کپی پیست) نباشد.
۸. اخذ اجازه از نویسنده برای ترجمه مقاله و هر اثر دیگر.
۹. مطالب اثر مخالف پالیسی‌های امارت اسلامی نباشد.
۱۰. اجازه نامه در مورد استفاده از داده‌های نهادهای رسمی و غیر رسمی در تحقیقات علمی مروری ضروری می‌باشد.
۱۱. Paraphrase رعایت شود.

پالیسی اخلاقی تحقیق در ۵ ماده و ۲۲ مورد تهیه و صحت است.

تأیید جلسه مورخ ۱۴۴۶/ ۱۰ / ۲۲ و ثبت پروتوکول شماره (۱) کمیته مرکزی تحقیقات علمی.

تأیید جلسه مورخ ۱۴۴۶/ ۱۲ / ۴ و ثبت پروتوکول شماره (۲) شورای علمی پوهنتون.

تهیه کننده: معاونیت تحقیقات علمی پوهنتون بغلان